

Sprawozdanie merytoryczne z działalności Towarzystwa imienia Witolda Lutosławskiego w 2013 roku

15 czerwca 2011 roku Towarzystwo im. Witolda Lutosławskiego wystąpiło do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z prośbą o podjęcie starań o ogłoszenie roku 2013 Rokiem Witolda Lutosławskiego. Dołączone do wystąpienia uzasadnienie stało się podstawą uchwały przyjętej przez Sejm RP 7 grudnia 2012 r.

Na zaproszenie Ministra Kultury Towarzystwo stało się jednym z głównych organizatorów obchodów, koordynowanych przez Instytut Muzyki i Tańca, i przygotowało szereg wydarzeń wpisanych w oficjalny program Jubileuszu, zrealizowanych dzięki współpracy z IMiT. Znalazły się wśród nich następujące przedsięwzięcia:

1. W witrynie internetowej Towarzystwa (lutoslawski.pl, lutoslawski.pl, lutoslawski.org.pl) dostępne są przygotowane na Rok Lutosławskiego **noty biograficzne kompozytora**, oparte na źródłach do jego biografii i twórczości. Noty te w wariantach krótkim (2900 znaków) i dłuższym (4400 znaków) w językach polskim i angielskim są też w dyspozycji Instytutu Muzyki i Tańca oraz Instytutu Adama Mickiewicza.
2. Na 100-lecie urodzin Witolda Lutosławskiego wytłoczony został w Mennicy Polskiej **pamiątkowy medal**, zaprojektowany przez Marka Sarellę. Medal ten przyznawany jest przez Zarząd Towarzystwa im. Witolda Lutosławskiego wspólnie z Instytutem Muzyki i Tańca osobom szczególnie zasłużonym dla propagowania sztuki kompozytora. Dotychczas medale pamiątkowe otrzymało 51 osób i instytucji:

Gabriela Bogusławska
Marcin Bogusławski
Irina Nikolska
Danuta Gwizdalanka
Martina Homma
Krystyna Witkowska
Michał Bristiger
Jan Krenz
Krzysztof Meyer
Charles Bodman Rae

James Rushton
Zbigniew Skowron
Steven Stucky
Adrian Thomas
Mieczysław Tomaszewski
Anne-Sophie Mutter
Antoni Wit
Kazimierz Michalik
Andrzej Bauer
Bogdan Pałosz
Roman Jabłoński
Sir Simon Rattle
Anna Archacka
Stanisława Chyl
Barbara Turowska
Dorota Serwa
Esa-Pekka Salonen
Krystian Zimerman
Jacek Kaspszyk
Ewa Pobłocka
Edward Gardner
Per Nørgård
Jadwiga Rappé
Orkiestra Filharmonii Narodowej
Zygmunt Krauze
Marek Moś
Eugeniusz Knapik
Julia Hartwig
François-Bernard Mâche
Lady Camilla Panufnik
Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w
Katowicach

3. **Festiwal Witolda Lutosławskiego „Łańcuch” X** odbył się w dniach 24 stycznia - 9 lutego 2013 roku i obejmował 12 koncertów, w tym cztery koncerty symfoniczne, cztery kameralne, cztery koncerty minifestiwalu dziecięcego „Łańcuszek”. Koncerty zorganizowano w najbardziej reprezentacyjnych miejscach stolicy: Filharmonii Narodowej, Sali Wielkiej Zamku Królewskiego i Studiu Koncertowym Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego.

Do grona wykonawców zaproszeni zostali: Łukasz Borowicz, Jacek Kasprzyk, Wojciech Michniewski, Marek Moś, Krzysztof Penderecki, Pierre-André Valade, Marcel Beekman, Cezary Duchnowski, Garrick Ohlsson, Anna Radziejewska, Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Wrocławskiej, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia, Polska Orkiestra Radiowa, Sinfonia Varsovia, Orkiestra Kameralna Miasta Tychy *Aukso*, Orkiestra Kameralna *Sinfonietta Cracovia*. Wszystkie koncerty zostały także przedstawione w Programie 2 Polskiego Radia. Wydarzeniami towarzyszącymi festiwalowi były spotkania promujące najnowsze wydawnictwa Towarzystwa w foyer Studia Koncertowego Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego, tj. książkę Andrzeja Chłopeckiego „PostSłowie. Przewodnik po muzyce Witolda Lutosławskiego” (28 stycznia) oraz album przygotowany przez Elżbietę Markowską „Lutosławski 1913-2013” (7 lutego), wydany m.in. wspólnie z Instytutem Muzyki i Tańca oraz Muzeum Historycznym m.st. Warszawy.

4. Festiwalowi towarzyszył złożony z czterech koncertów **minifestiwal dla dzieci „Łańcuszek”** (zrealizowany wspólnie z Fundacją „Muzyka jest dla wszystkich”). Odbył się on na przełomie stycznia i lutego 2013 r. w Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Forcie Sokolnickiego, Mazowieckim Centrum Kultury i Sztuki, Centrum Kultury i Sztuki w Siedlcach.
5. **Kursy mistrzowskie Festiwalu Witolda Lutosławskiego „Łańcuch”** odbyły się w dniach 10-17 lutego 2013 r. w Domu Pracy Twórczej w Radziejowicach. Grupą docelową byli studenci uczelni artystycznych. W gronie pedagogów znaleźli się: Jadwiga Rappé, Maja Nosowska, Andrzej Bauer, Janusz Wawrowski, Bartosz Koziak oraz Paweł Żołądek, do udziału zgłosiło się zaś 37 kandydatów. Rezultatem kursów były cztery koncerty, ponadto podczas koncertu inauguracyjnego IX Międzynarodowy Konkurs Wiolonczelowy im. Witolda Lutosławskiego 20 lutego 2013 r. na Zamku Królewskim w Warszawie orkiestra kameralna kursów pod kierunkiem Andrzeja Bauera wykonała *Preludia i fugę* Witolda Lutosławskiego. Pokłosiem kursów był także koncert uczestniczących w nich śpiewaków. Zorganizowany został 20 grudnia 2013 r. wspólnie z Filmoteką Narodową oraz

kinem Iluzjon w Warszawie, a jego partnerami byli także STOART, Narodowe Archiwum Cyfrowe, Program 2 Polskiego Radia i TVP Kultura.

6. Rozbudowana w 2013 roku **witryna internetowa Towarzystwa** (lutoslawski.pl, lutoslawski.pl, lutoslawski.org.pl) doprowadziła do stworzenia jednego z najbardziej kompletnych narzędzi informacji o kompozytorze (po polsku i po angielsku). Dziś umożliwia ona **dostęp do wszystkich utworów koncertowych Witolda Lutosławskiego**, zawiera **omówienia wszystkich ważniejszych kompozycji**, oferuje opracowane w przystępnej formie podstawowe **materiały dotyczące życia i twórczości**, a także **ikonografię** Witolda Lutosławskiego. Uzupełnieniem tych podstawowych danych jest bogaty zbiór biogramów osób związanych z Lutosławskim. Rozbudowa i aktualizacja witryny jest i będzie kontynuowana.

7. **Wystawa biograficzna „Lutosławski 1913-1994”** według scenariusza Marcina Krajewskiego została po raz pierwszy zaprezentowana 25 stycznia 2013 r. podczas inauguracji Roku Lutosławskiego w Filharmonii Narodowej. Na 20 łatwych w montażu, trwałych, estetycznie wykonanych planszach zaprezentowane zostały informacje tekstowe i wizualne, obejmujące 5 działów tematycznych (w tym informacje o źródłach twórczości Lutosławskiego, jego stylu muzycznym czy otoczeniu).

Jednym z elementów wystawy była też projekcja wideo, przedstawiająca przebieg pracy nad przykładowo traktowanymi *Poematami Henri Michaux*, ukazany przez prezentację szkiców i gotowego zapisu nutowego. Wystawa była eksponowana według następującego harmonogramu:

1. Filharmonia Narodowa, 25.01 do 15.03.2013
2. Filharmonia Krakowska, 16.03 do 27.05.2013
3. Książnica Beskidzka, 04.06 do 28.06.2013
4. Zamek Królewski w Warszawie, Festiwal „Ogrody Muzyczne”, 30.06 do 28.07.2013
5. Uniwersytet Warszawski (Biblioteka Uniwersytecka), 05.09 do 23.09.2013
6. Filharmonia Warmińsko-Mazurska, 24.09.2013-10.11.2013

7. Polska Filharmonia Bałtycka im. Fryderyka Chopina w Gdańsku, 14.11.2013-30.11.2013
8. Uniwersytet Muzyczny im. Fryderyka Chopina w Warszawie, 01.12.2013-20.12.2013
9. Biblioteka Główna Akademii Muzycznej w Gdańsku, 13.01.2014-24.01.2014

Ponadto w formie elektronicznej wystawa została udostępniona zainteresowanym polskim placówkom dyplomatycznym w: Kolonii (Niemcy), Podgoricy (Czarnogóra), Hellerup (Dania), Wilnie (Litwa), Buenos Aires (Argentyna), Pekinie (Chiny), Irkucku (Rosja), Tallinnie (Estonia), Nikozji (Cypr).

8. **Projekty edukacyjne.**

Seria wydarzeń skierowanych do różnych grup wiekowych (przedszkolna, szkolna, gimnazjalna), których efektem jest pakiet scenariuszy, dostępnych wraz z materiałami multimedialnymi online, w specjalnej zakładce w witrynie internetowej Towarzystwa Lutosławskiego pod adresem: <http://www.lutoslawski.org.pl/pl/anniversary,9.html>
Program edukacyjny w Roku Lutosławskiego składał się z trzech pilotaży w trzech miastach: Szczecinie, Lublinie i Warszawie.

LUTOFONIE Projekt realizowany przez Filharmonię Szczecińską we współpracy z Fundacją „Muzyka jest dla wszystkich”. Towarzystwo im. Witolda Lutosławskiego wystąpiło w nim w roli partnera merytorycznego. Inauguracja programu nastąpiła 19 stycznia 2013 roku w Filharmonii Szczecińskiej. Był to pierwszy koncert z cyklu adresowanego do dzieci i rodziców, opartego na doświadczeniu warszawskiego projektu „Smykofonia”. Główna idea koncertów to zetknięcie wrażliwości i otwartości najmłodszych z muzyką Lutosławskiego, wybraną i przygotowaną specjalnie dla nich przez znakomitych muzyków i kompozytorów. W koncertach obok muzyków Filharmonii Szczecińskiej wystąpili uczniowie szczecińskich szkół muzycznych.

LUTOFUZJE (realizowane wspólnie z Fundacją „Muzyka jest dla wszystkich”) to dwa wydarzenia muzyczne Nocy Kultury w Lublinie adresowane do młodzieży studenckiej, w których połączono muzykę Witolda Lutosławskiego z muzycznymi eksperymentami artystów młodego pokolenia. W wydarzeniach, które odbyły się w czerwcu 2013 r., wzięli udział znakomici kameraliści, poszukujący muzycy i twórcy muzyki alternatywnej, młodzież muzyczna orkiestry dętej z Krasnegostawu i artyści spod znaku Fluidacji.

Ostatnie przedsięwzięcie o charakterze edukacyjnym, zaprojektowane pod nazwą LUTOSŁOWA, ostatecznie przyjęło nazwę **LUTOSCHOOL** i zostało zrealizowane w końcu września 2013 roku w jednym z budynków warszawskiej siedziby Orkiestry Sinfonia Varsovia. Wzięli w nim udział uczniowie i nauczyciele warszawskich i mazowieckich gimnazjów ogólnokształcących. Patronat nad wydarzeniem objął Mazowiecki Kurator Oświaty, a instytucjami partnerskimi zostały: Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Mazowieckie Centrum Kultury i Sztuki, Orkiestra Sinfonia Varsovia. W projekcie uczestniczyło blisko 200 uczniów wraz z nauczycielami gimnazjów Warszawy i Mazowsza.

Projekt angażujący osoby niepełnosprawne GENIUS LUTOS został zrealizowany przez Filharmonię Szczecińską. Towarzystwo brało udział w przedsięwzięciu jako partner merytoryczny.

Pilotażowy projekt „Genius Lutos” pomyślany jako przykład dobrych praktyk do upowszechniania w instytucjach kultury w Polsce kierowany był do osób z upośledzeniem umysłowym i został zrealizowany z udziałem Orkiestry Perkusyjnej *Gamelan* – jako trzonu warsztatów – oraz muzyków szczecińskiej Filharmonii. Zakładał on próby Orkiestry Perkusyjnej *Gamelan*, mające na celu przygotowanie do warsztatów. Rezultaty warsztatów natomiast zostały zaprezentowane podczas koncertów 3 marca i 5 maja 2013 r.

Zwieńczeniem projektu stał się przewodnik z dokumentacją filmową i metodyczną obecną w witrynie Towarzystwa pod adresem <http://www.lutoslawski.org.pl/pl/anniversary,8.html>

9. **Międzynarodowy Konkurs Kompozytorski w 100-lecie urodzin Witolda Lutosławskiego** organizowany wspólnie ze Związkiem Kompozytorów Polskich ogłoszony został na początku 2012 roku. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło w czerwcu 2013 r. Przyznano trzy nagrody: I nagrodą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego uhonorowany został Thomas Simaku, II – Towarzystwa Witolda Lutosławskiego i Instytutu Muzyki i Tańca – Chris Roe, III – Stowarzyszenia Autorów ZAiKS – Natalya Chepelyuk. Jurorzy wyróżnili ponadto kompozycję autorstwa Chikako Yamanaki. W skład międzynarodowego jury weszli: Luca Francesconi, Kazimierz Kord, Magnus Lindberg, Steven Stucky, Paweł Szymański oraz Tadeusz Wielecki. Swoje prawykonanie miały wszystkie nagrodzone utwory:
- I nagroda – w Filharmonii Narodowej podczas koncertu finałowego Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Współczesnej *Warszawska Jesień* (28 września 2013);
- II nagroda – w Filharmonii Szczecińskiej im. Mieczysława Karłowicza, w wykonaniu International Lutosławski Youth Orchestra (6 września 2013).
- III nagroda – podczas koncertu finałowego Festiwalu Witolda Lutosławskiego *Łańcuch XI* (9 lutego 2014 w Studiu im. Witolda Lutosławskiego).
10. **Książka Andrzeja Chłopeckiego „PostSłowie. Przewodnik po muzyce Witolda Lutosławskiego”** powstała na zamówienie Towarzystwa im. Witolda Lutosławskiego. To ostatnia publikacja znanego krytyka i muzykologa. Zaplanowana jako kompletny leksykon twórczości Lutosławskiego, spisywana była od lipca do września 2012 roku i ostatecznie nie została ukończona – autor zdążył w niej jednak ująć opis najważniejszych kompozycji Lutosławskiego, a przede wszystkim rozbudowany, trzyczęściowy esej składający się na dobitne podsumowanie znaczenia jego twórczości. Publikacja sfinansowana została dzięki wsparciu Ministra KiDN oraz m.st. Warszawy.

11. Album „**Lutosławski 1913-2013**” według koncepcji i w realizacji Elżbiety Markowskiej jest rodzajem bogato ilustrowanego szkicu do autoportretu. Zawiera wybór wypowiedzi kompozytora publikowanych i niepublikowanych, także fragmenty jego publicznych wystąpień (m.in. na Kongresie Kultury w 1981). Zebrane wypowiedzi dotyczą życia rodzinnego, edukacji, poglądów estetycznych, pracy kompozytorskiej, kształtowania własnego języka muzycznego, inspiracji twórczych, jak również uwagi na temat współczesnej kultury muzycznej i życia społecznego.

W książce znajdziemy także wspomnienia rodziny i przyjaciół kompozytora zebrane już po jego śmierci. Stanowią one kolejną próbę dopełnienia szkicu do portretu niezwykle bogatej, a wciąż mało znanej osobowości wybitnego twórcy.

W albumie nie zabrakło też wypowiedzi muzyków średniego pokolenia, dla których Lutosławski był nie tylko wielkim autorytetem, ale często również fundatorem stypendiów artystycznych, umożliwiających studia zagraniczne.

Dokumentalna wartość wszystkich tekstów, a także bogata ikonografia obejmująca autografy kompozytora, niepublikowane dotąd listy, dokumenty i fotografie, czynią tę książkę atrakcyjną dla wszystkich zainteresowanych kulturą naszych czasów.

Pod koniec 2013 roku dzięki wsparciu Instytutu Muzyki i Tańca oraz PGE Polskiej Grupy Energetycznej – Partnera Publikacji ukazało się II wydanie albumu w wersjach językowych polskiej i angielskiej

12. **Spacerownik po Warszawie Lutosławskiego** to specjalna aplikacja, będąca multimedialnym przewodnikiem po miejscach w Warszawie związanych z kompozytorem. Dzięki niej w atrakcyjnej formie można poznać fakty z życia artysty, miejsca, w których bywał, osoby, które miały wpływ na jego życie prywatne i zawodowe, dowiedzieć się o jego twórczości, a także przekonać się, jak silne więzi łączyły go z rodzinnym miastem. Spacerownik z bogatymi w szczególności tekstami autorstwa Danuty Gwizdalanki zawiera ponadto zestaw historycznych i współczesnych zdjęć Warszawy oraz fotografie kompozytora, zarówno te oficjalne, jak i pochodzące z rodzinnego archiwum. Aplikacja jest

dostępna od początku 2013 roku bezpłatnie w wersji na trzy platformy – IOS (iPhone), Android oraz Windows Phone w języku polskim oraz angielskim (do pobrania m.in. na stronie www.lutoslawski.warszawa.pl). Przewodnik powstał dzięki współpracy Towarzystwa z Narodowym Instytutem Fryderyka Chopina i Instytutem Muzyki i Tańca.

13. Na zakończenie Roku Witolda Lutosławskiego została wydana płyta CD **Lutosławski. Koncerty jubileuszowe**, na którą złożyły się wybitne wykonania utworów Lutosławskiego wybrane spośród nagrań zarejestrowanych podczas koncertów upamiętniających rocznice urodzin Witolda Lutosławskiego (w 2012 i w 2013 roku). Płyta została wydana w nakładzie 1000 egzemplarzy. Na jej zawartość składają się:

1. Witold Lutosławski – *Interludium* (festiwal Łańcuch IX, 28.01.2012.)

Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia
dyr. Pierre-André Valade

2. Witold Lutosławski – *Chantefleurs et chantefables* na sopran i fortepian (w opr. Eugeniusza Knapika) (festiwal Łańcuch IX, 25.01.2012)

Solveig Kringelborn – sopran
Ivar Anton Waagaard – fortepian

3. Witold Lutosławski – *Przeźrocza* (festiwal Łańcuch X, 8.02.2013)

Polska Orkiestra Radiowa
dyr. Łukasz Borowicz

4. Witold Lutosławski – *Paroles tissées* na tenor, smyczki, harfę i perkusję (festiwal Łańcuch X, 24.01.2013)

Orkiestra Kameralna Miasta Tychy *Aukso*
Marcel Beekman – tenor, dyr. Marek Moś

5. Witold Lutosławski – *Grave. Metamorfozy* na wiolonczelę i fortepian (festiwal Łańcuch IX, 26.01.2012)

Bartosz Koziak – wiolonczela
Agnieszka Kozło – fortepian

14. Rok Witolda Lutosławskiego oficjalnie zakończył **koncert w 20. rocznicę śmierci kompozytora** 7 lutego 2014 r. w Sali Wielkiej Zamku Królewskiego w Warszawie, trzy koncerty w Studiu Koncertowym Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego 26 stycznia, 8 i 9 lutego 2014 roku oraz replika okupacyjnego koncertu kawiarnianego w Barze Kolumnowym Hotelu Bristol – koncerty te złożyły się na współorganizowany z Instytutem Muzyki i Tańca Festiwal Witolda Lutosławskiego „Łańcuch” XI.